

УДК 656.121

MANAGEMENT OF PERSONNEL OF ISOLATED PROFESSIONAL GROUPS: SOCIAL-PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ІЗОЛЬОВАНИХ КОЛЕКТИВІВ

Goncharuk I.P./ Гончарук І.П.

Odessa National Maritime University, Odessa, Mechnikova 34, 65029

Одесский национальный морской университет, Одесса, ул.Мечникова 34, 65029

Анотація. У роботі розглянуті проблеми управління персоналом колективів, які тривалий час перебувають в умовах ізоляції. Описується вплив професійного стресу на психологічний і фізичний стан персоналу. Запропоновано ряд практичних рекомендацій щодо коригування негативних психологічних станів персоналу.

Ключеві слова: управління персоналом, ізоляція, монотонія, фрустрація, професійний стрес.

Вступ.

Управління персоналом на підприємствах водного транспорту має свої чітко виражені особливості, найбільш яскраво проявляються в управлінні плавскладу.

Проблема управління персоналом щодо плавскладу насамперед пов'язана з особливими умовами його діяльності: роботою в ізольованих колективах, в замкнутому просторі, одноманітністю виконуваної діяльності і способу життя.

Особливі умови діяльності пред'являють підвищені вимоги до працівників, є причиною помилок і зривів в роботі, несприятливо впливають на працездатність і стан здоров'я, ведуть до міжособистісних конфліктів. Тому керівнику подібного колективу набагато складніше виконувати свої функції, ніж в звичайних умовах. Від нього вимагають додаткові знання і вміння, що виходять за рамки його професійних навичок і лежать в області психології, соціології, медицини.

Основний текст

Особливі умови діяльності завжди пов'язані з впливом екстремальних факторів або виникненням екстремальних ситуацій. Залежно від частоти їх виникнення та тривалості виділяють:

1. Особливі умови діяльності, пов'язані епізодичними діями екстремальних факторів;

2. Екстремальні умови діяльності, постійно пов'язані з діями екстремальних факторів.

Робота навіть в епізодичних екстремальних умовах веде до психічної напруженості. Психічна напруженість може бути операційної та емоційної. Операційна напруженість виникає під впливом факторів діяльності. До таких факторів належать:

1. Монотонність;
2. Гіпокінезія;
3. Виконання суміщеної і безперервної діяльності;
4. Ізоляція і т.п.

Монотонність веде до монотонії - психічному стані, що виникає у працівника у відповідь на одноманітну і бідну враженнями діяльності. Вона буває рухова (характеризується одноманітним повторенням рухів) і сенсорна (обумовлена одноманітним повторенням сигналів і стимулів середовища). Монотонія характеризується зниженням психічної активності, зниженням переключення уваги, погіршенням адаптивних здібностей, сонливістю, нудьгою, порушенням координації і т.п. У роботі вона перш за все впливає на зниження мотивації до праці.

Гіпокінезія - стан зниженої рухової активності людини, що характеризується недоліком руху. До гіпокінезії веде як недостатня загальна рухова активність, так і інтенсивна одноманітна робота окремих груп м'язів. Тривала гіпокінезія знижує фізичну і психічну працездатність, призводить до детренованості організму, погіршується здоров'я. Страждають багато психічні процеси, особливо увага, мислення, пам'ять. Тому слід урізноманітнити рухову активність персоналу, міняти виробничі завдання, створювати умови для занять спортом і т.п.

Всі ці фактори сприяють виникненню професійного стресу.

Стрес - це емоційний стан, який виникає при невідповідності навантажень, що діють на людину, адаптивним можливостям його організму. Стрес веде до множинних змін в організмі і особистості людини. Пережите напруга супроводжується зміною інтенсивності багатьох психічних процесів в бік їх підвищення або зниження.

Симптоми стресу -

- дратівливість і розлади настрою;
- млявість, апатія і зниження працездатності;
- розлади сну;
- прояви неорганізованості діяльності (неуважність, метушливість).

Професійний стрес може проявлятися в двох ситуаціях.

Перший тип ситуацій виникає через нестачу інформації, її одноманітності, нестачі міжособистісних контактів, низькою рухової активності, а також малої інтенсивності виконуваної роботи.

Другий тип ситуації протилежний першій. Він виникає в результаті інтенсивної роботи.

Керівники «замкнених» колективів набагато частіше стикаються з проявами стресу у персоналу, ніж керівники колективів, що функціонують в нормальних умовах. Вимушена ізоляція по виробничим причин несе в собі загальний для всіх видів ізоляції фактор, що провокує стрес, - непереносимість довкілля, людей, обстановки. Тому необхідно своєчасно попереджати і коригувати негативні психічні стани колективу.

Найбільш важливим для впливу є психічні стани у вигляді втоми, нервово-психічної напруги, фрустрації.

Для боротьби з перевтомою необхідний щадний режим. Перевтома супроводжують різні невротичні явища, які роблять працівників надмірно чутливими до подій, які в нормальному стані сприймаються працівником спокійно. Це може привести до раптових спалахів гніву, образи, конфліктів.

Тому режим праці і відпочинку грає важливу роль, дозволяючи раціонально поєднувати навантаження і відновлювальні заходи.

Для проведення відновлювальних заходів необхідні спеціальні умови. На судні повинна бути створена кімната (каюта) відпочинку ((кімната психологічного розвантаження (КПР)).

КПР - це спеціально обладнане приміщення, в якому проводяться сеанси по зняттю накопичився у людини стомлення і напруги.

При створенні такої кімнати слід враховувати наступні моменти:

- інтер'єр приміщення повинен відрізнятися від інтер'єру робочих приміщень;

- при оформленні приміщення необхідно створити ілюзію великого відкритого простору, але одночасно з можливістю усамітнення для окремої людини (пояснюється це вимога тим, що в замкнених просторах у людей підвищується рівень збудження, несприятливий для проведення психологічної релаксації);

- приміщення повинно бути ізольоване від шуму, вібрації і т.д. ;

- оптимальна температура повітря в приміщенні від 20 до 22 °С, хороша вентиляція повітря;

- приміщення повинно бути обладнане зручними м'якими меблями;

- при створенні цветосвetoвої композиції приміщення рекомендується враховувати психофізіологічний ефект квітів: в колірному інтер'єрі повинні переважати кольори, заспокоюють нервову систему, - зелений, блакитний, синій;

- підлога повинна бути м'якою, що гармоніює з кольором стін.

Інший негативний психологічний стан - фрустрація (розбіжність між бажаним і реальним). Цей стан може поєднуватися з втомою і надмірною нервово-психологічною напругою, але може виступати як самостійний феномен.

Велике значення в цьому випадку грає підтримання сталого позитивного настрою працівника. Зміна гарного настрою і поганого настрою - природний процес в психіці людини, однак домінувати має гарний настрій. Воно створюється за допомогою соціальних і фізичних факторів.

До соціальних факторів належать:

- чаювання в дружній обстановці;
- спостереження за тваринами, природою;
- висловлювання похвали, схвалення;
- бесіди «по душах»;
- придбання нових знань.

Фізичними факторами, що сприяють гарному настрою, виступають:

- чистий одяг;
- хороший сон;
- наявність вільного часу;
- хороша їжа і т.п.

Висновок та висновки.

Тому на судні необхідно сформувати колекцію аудіо- (крім музики слід

мати і записи заспокійливих звуків) і відеозаписів (не тільки художні фільми, а й записи спортивних змагань, пізнавальних передач і т.д.). Бажано наявність хоча б міні-бібліотеки.

У зв'язку з цими факторами на судні необхідно заохочувати прагнення працівників до підвищення кваліфікації, отримання додаткових знань, організувати дозвілля суднової команди.

Література:

1. Марищук В.Л., Евдокимов В.И. Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. // СПб. –: Издательский дом «Сентябрь», 2001. – 260 с.
2. Смирнов Б.А., Долгополова Е.В. Психология деятельности в экстремальных ситуациях. // Харьков: «Гуманитарный центр», 2007. – 276 с.
3. Сопов В.Ф. Психические состояния в напряженной деятельности // М.: Академический проект, 2005. – 128 с.

***Abstract.** Problems of managing personnel a long time in the state of isolation are analyzed. Influence of stress caused by specifics of professional activity on psychological and physical states of employees is investigated. A variety of practical recommendation concerning negative psychological states of employees is presented.*

***Key words:** management of the personnel, isolation, frustration, professional stress.*

References:

1. Maryshchuk V.L., Evdokimov V.I. Behavior and self-regulation of a person under stress. // St. Petersburg -: Publishing House "September", 2001. - 260 p.
2. Smirnov B.A., Dolgopolova E.V. Psychology of activity in extreme situations. // Kharkiv: "Humanitarian Center", 2007 - 276 pp.
3. Sopov VF Mental states in intense activity // М .: Academic project, 2005. - 128 p.

Статья отправлена: 15.05.2018 г.

© Гончарук І.П.